

Un viatge per la Història Moderna de Catalunya (segles XV-XVIII)

Víctor J. Jurado Riba

Introducció

Alguna vegada t'has preguntat què va implicar el canvi dinàstic als Trastàmara? Sabies que Catalunya va tenir una guerra civil entre 1462 i 1472? Què va fer esclatar la revolta dels Segadors a Catalunya? Com es va arribar al setge de Barcelona de 1714 i quines conseqüències va tenir? Aquestes són només algunes de les preguntes que respondrem al llarg del curs.

La Història Moderna de Catalunya és un període apassionant de canvis i resistències, d'institucions pròpies que fan del pactisme la seva arma i raó de ser i lluiten per mantenir les seves atribucions davant d'una monarquia amb tendències cada vegada més autoritàries i centralitzadores.

És en l'època moderna on s'enterren les arrels dels canvis culturals, dels símbols que perviuen avui en dia (des de l'himne a la Diada nacional), per la qual cosa conèixer el que va succeir a Catalunya entre els segles XV i XVIII permet entendre molt millor la societat actual.

Començarem amb les profundes crisis del segle XV (la Guerra Civil Catalana) que van construir un poble estretament vinculat a la seva legalitat i institucions. Explorarem el pols constant entre les institucions catalanes (Consell de Cent, Generalitat, Corts) i la Corona dels Àustria, un xoc de models de govern que pujaria de to durant el segle XVI sota els governs de Carles V i Felip II. El cor del curs rau en el segle XVII i la Guerra dels Segadors (1640-1652), la gran rebel·lió catalana.

El clímax i desenllaç final és la Guerra de Successió Espanyola (1701-1714). Analitzarem per què Catalunya es va jugar el seu destí alineant-se amb la causa austriacista, culminant amb el Setge de Barcelona i la posterior abolició de les seves lleis i institucions amb els

Decrets de Nova Planta. Entendràs com aquesta derrota fonamental de 1714 no va ser un final, sinó que va redefinir per sempre la relació de Catalunya amb la resta d'Espanya.

Objectius

- Conèixer el passat de Catalunya amb mirada crítica i curiosa.
- Fugir de generalitats i simplificacions per a l'accés a una Història a vegades compromesa i utilitzada com a arma fora de l'àmbit acadèmic.
- Analitzar la política, economia i societats catalanes en un important període de transició.
- Promoure el debat entre els alumnes.
- Desenvolupar el sentit crític de l'alumne respecte discursos actuals.
- Que l'alumne gaudeixi de la Història i de la seva narració.

Programa

- Catalunya a finals del segle XIV. El Compromís de Casp (1412) i les seves conseqüències.
- Alfons el Magnànim, els orígens del problema remença i la guerra civil catalana (1462-1472).
- Ferran el Catòlic i el gran redreç: Inquisició, Consell de Cent i Consell d'Aragó.
- La Catalunya de Carles V
- La Catalunya de Felip II.
- Els canvis econòmics del segle XVI.
- Bandolerisme i cacera de bruixes.
- Els inicis de la crisi de 1640 i la Guerra dels Segadors (1640-1652/1659).
- La Catalunya de Carles II i els canvis econòmics de la segona meitat del XVII.
- La Guerra de Successió a Catalunya (1705-1714) i el Decret de Nova Planta.
- Els sistemes de defensa de la ciutat de Barcelona: un recorregut per la Coronela.

Metodologia

El curs consta de 15 sessions de 2 hores (30 hores en total). En elles es barreja l'exposició de continguts en format de classe magistral amb la lectura de documents manuscrits o editats, procurant afavorir el debat sempre que hi hagi ocasió.

Després de cada tema es realitzarà un joc als alumnes (format Kahoot o similar) per a emfatitzar les principals idees d'una forma dinàmica i interactiva.

Bibliografia

ALBAREDA, Joaquim. *La guerra de Successió i l'Onze de setembre*. Barcelona: Empúries, 2000.

ALBAREDA, Joaquim. *Vençuda però no submisa: la Catalunya del segle XVIII*. Barcelona: Edicions 62, 2023.

BUYREU JUAN, Jordi. *Institucions i conflictes a la Catalunya moderna*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2005.

CASALS, Àngel. *L'Emperador i els Catalans*. Granollers: Editorial Granollers, 2000.

DD.AA., *Atles d'Història de Catalunya*, Barcelona: Edicions 62, 1995

ELLIOTT, John H. *La Revolta catalana, 1598-1640*. Barcelona: Vicens-Vives, 1966

ESPINO, Antonio. *Catalunya durante el reinado de Carlos II*, Bellaterra: Monografies Manuscrits 5, 1999.

FERRO, Víctor. *El Dret Públic Català. Les Institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*. Vic: Eumo, 1987.

JANÉ, Oscar. *Catalunya i França al segle XVII. Identitats, contraidentitats i ideologies a l'època moderna (1640-1700)*, Barcelona-Catarroja: Afers, 2006.

PÉREZ LATRE, Miquel. *La Generalitat de Catalunya en temps de Felip II. Política, administració i territori*, Barcelona-Catarroja: Afers, 2004.

PÉREZ LATRE, Miquel. *Entre el rei i la Terra. El poder polític a la Catalunya al segle XVI*. Vic: Eumo, 2004.

SIMON TARRÉS, Antoni. *Els orígens ideològics de la revolució catalana de 1640*, Barcelona: PAM, 1999.

SIMON TARRÉS, Antoni. *1640*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2016

TORRES, Xavier. *Els bandolers (s. XVI-XVII)*, Vic: Eumo, 1991.

VILAR, Pierre. *Catalunya dins l'Espanya Moderna*. Barcelona: Edicions 62, 1966-1968, 4 vols